

La Femosa

Revista d'opinió i informació local **ARTESA DE LLEIDA**, gener-febrer de 2006 núm. 220

Consell de redacció

Felip Domènech i Costafreda
Josep Gallart i Fernández
Francesc Gallart i Fernández
Lluís Gil i Fontanet
Ricard Pons i Pico
Maria Serra i Domènech
Ramon Serra i Batlle
Eulàlia Solà i Miró

Col·laboradors

Alternativa Ecologista d'Artesa
A.M.P.A. Els Til·lers
Cèlia Argilès i Andrés
Andreu Bergé
Adolf Costafreda i Castillo
Neus Falcó i Manonelles
Laura Farran i Botargues
Felip Gallart i Fernández
Josep Gallart i Fernández
M. A. Navarro
Jordi Niubó i Nosas
Joan Ramon París i Oró
Ramon Serra i Batlle
Eulàlia Solà i Miró
Josep Ramon Solé i Gallart

Fotògraf

Ramon Serra i Batlle

Aspectes de La
Marató i
d'Artesa
enfarinada

Els articles que apareixen a les
planes de La Femosa reflecteixen
únicament l'opinió de llurs signants.

2a. època.
Dipòsit Legal:
L-264-1981.

Índex

El Reportatge	4
	<i>R. Serra i J. Gallart</i>
Pòrtic	5
Actualitat Artesenca	6
	<i>Cèlia Argilès</i>
Pluviometria del 2005	8
	<i>Ramon Serra</i>
Moviments naturals de població	8
	<i>Cèlia Argilès</i>
Imagtgcs de l'actualitat artesenca	10
	<i>Ramon Serra</i>
La cuina exòtica	14
	<i>La Redacció</i>
Entreteniments	15
	<i>Andreu Bergé i La Redacció</i>
Marató 2005	16
	<i>Cèlia Argilès i Ramon Serra</i>
Moció de suport de La Femosa	18
	<i>La Redacció</i>
Espali de Nadal	20
	<i>A.M.P.A. Els Til·lers</i>
Sol.litud	21
	<i>Felip II</i>
Al meu avi	22
	<i>Maria</i>
Embolica que fa fort	23
	<i>Laura Farran</i>
Com tractem als forasters	24
	<i>Joan Cassola</i>
Istanbul: La porta del món	25
	<i>Joan Ramon París</i>
Artesa de Lleida a l'any 1905	30
	<i>Josep Gallart</i>
Apunts sobre la història de les escoles	33
	<i>Josep Gallart</i>

EL REPORTATGE

28-29 de gener. Artesa sota un mantell blanc

Ramon Serra i Josep Galland

Tal com havia estat predit, les 500 caixes amb els papers confiscats a Catalunya després de la Guerra Civil per fi han retornat a Catalunya. Des res no han servit totes les dilacions promogudes per l'alcalde de Salamanca i de certs polítics d'un partit espanyolista que s'oposaven a la devolució. Tot i les darreres temptatives d'ajornar el trasllat, de matinada i amb protecció policial, els papers per fi van sortir de la capital castellana i han retornat al nostre país.

Aquests papers són una part de la nostra història i del nostre conjunt sentimental i van ser expoliats, com si es tractés d'un botí de guerra, en molts casos per servir d'acusació i de represàlia contra ciutadans del nostre país.

És el final d'una vergonyant ferida històrica retornen als seus legítims propietaris uns documents que mai no haurien d'haver sortit del nostre territori. El fet representava molt més que un error històric. Uns documents robats amb motiu d'una victòria militar; el botí de guerra d'un règim dictatorial i feixista. Era un autèntic atemptat contra la dignitat humana. És depriment escoltar arguments com la unitat museística d'una col·lecció que no era altra cosa que pillatge i espoliació.

Restablir la seva propietat als seus legítims propietaris no és altra cosa que un fet de plena normalitat democràtica. La resta és malvolença, desprestigiar l'adversari, cercar rèdits electorals a costelles de l'enfrontament entre comunitats i obtenir el propi benefici.

FESTES DE REIS

El dia 29 de desembre va venir el **Gran Camarlenc** per tal de recollir totes les cartes que la quitxalla va escriure a Ses Majestats el Reis Mags d'Orient.

Així el dia 5 de gener, va tenir lloc el lliurament de regals per part de Ses Majestats els **Reis Mags d'Orient**, els quals van arribar puntualment a 2/4 de 7 de la tarda pel Passeig de Sant Ramon, estrenant carrossa nova.

La Sala de la Llar del Poble es va omplir de gom a gom de nens i nenes que estaven delerosos per ser cridats a recollir els regals.

CONCERT DE REIS (08-01)

El diumenge dia 8 de gener, es va celebrar el concert de Reis a càrrec de la **Coral la Primavera Artesenca i Coral Flors d' Urgell de Castellserà**.

També va participar a l'acte la **Coral Infantil de l'escola La Clau** d'Artesa de Lleida i el **Grup de Percussió infantil** de la mateixa escola.

SANT ANTONI (17-01)

De nou, **Sant Antoni**, és dia de festa local al municipi, i com cada any els actes van estar els següents:

- A les 12 del migdia, celebració de la Santa Missa
- A la 1 del migdia, benedicció de vehicles i animals a la plaça de l'església.
- A les 2 del migdia, dinar de germanor

a la Sala de la Llar del poble, amb "Olla Barrejada". Tothom que volia anar al dinar havia de pagar 5 euros, i apuntar-se prèviament.

A les 4 de la tarda, actuació de l'humorista XEVALO.

CONCURS DE DIBUIX PEL CARNAVAL 2006

A l'igual que es va fer l'any anterior l'Ajuntament ha convocat de nou un **concurs de dibuix**, amb la finalitat que pugui servir per a fer el rètol que anunciï la festa del Carnestoltes d'enguany.

El termini que es va donar era fins el dia 13 de febrer, i s'establien dues categories: Juvenil fins a 16 anys, i Amateur de més de 16 anys.

TRÀMITS ON LINE AMB L'AJUNTAMENT

L'ajuntament ha posat en marxa la possibilitat que els veïns i veïnes efectuïn determinats **tràmits via on line**, sense ser necessari en alguns casos haver de desplaçar-se al mateix ajuntament.

Per això es va repartir una circular en la qual s'indicava l'adreça de la pàgina web, en la qual poden dur a terme aquestes tramitacions.

La pàgina web directa és:

<https://tram.ajuntaments.info/tram/033/catala/principal/20AB29E7AA6646CBA7E396C16672FE94.asp>,

També s'hi pot accedir a través de la pàgina web de l'ajuntament:

<https://artessalleida.ddl.net/>

dins de l'apartat ajuntament, apartat enllaços

A la Sala del 1r. pis del Casal de Jubilats, va tenir lloc una xerrada a càrrec del professor de Ciències Ambientals de la Universitat Autònoma de Barcelona, **Sr. Martí Boada**, sobre el món rural i la Biodiversitat, que pretenia acostar-nos i fer més acceptables les declaracions de certs espais com a protegits. Aquest és el cas del nostre terme municipal, on tota la terra de secà té o bé la protecció com a Espai d'Interès Natural (EIN), o bé com a zona de protecció d'Aus (ZEPA).

El dia 12 de febrer a $\frac{2}{4}$ d'1 del migdia va tenir lloc una **Assemblea Informativa, convocada per l'Ajuntament**, amb la finalitat de donar comptes de la gestió econòmica de l'any 2005, i explicar la situació financera del consistori.

També es van explicar les obres executades i les que es preveuen executar durant el 2006.

L'acte va tenir lloc a la renovada Sala de la Llar del Poble.

PROGRAMACIÓ D'ACTIVITATS A LA SALA DE LA LLAR DEL POBLE	
MES DE GENER	
DIA	ACTIVITAT
Diumenge 15	CHICKEN LITTLE (CATALÀ)
Divendres 20	ELSA Y FRED
Dissabte 21	EN SUS ZAPATOS
Diumenge 22	Xarxa : ESPECTACLE "COLOSSAL "
Diuenge 29	Pel·lícula: OLIVERT TWIST (CATALÀ)

MES DE FEBRER	
Divendres 3	GÉNESIS
Diumenge 5	HARRY POTTER I EL CALZE DE FOC (CATALÀ)
Diumenge 12	EL JARDINERO FIEL
Diumenge 19	KING KONG (CATALÀ)
Diumenge 26	XARXA : ESPECTACLE "DRAGONCI" CIA: LOS TITIRITEROS DE BINEFAR

PLUVIOMETRIA A ARTESA 2005

Ramon Serra

22 de gener	3	3	humitat	17 d'agost	2	152
9 de febrer	3	6		18 d'agost	2	154
22 de febrer	3	9	neu	6 de setembre	4	158
26 de febrer	2	11		7 de setembre	19	177
1 de març	3	14	neu	8 de setembre	3	180
23 de març	10	24		16 de setembre	5	185
2 d'abril	4	28		22 de setembre	2	187
9 de maig	2	30		11 d'octubre	2	189
13 de maig	37	67		13 d'octubre	15	204
15 de maig	2	69		14 d'octubre	1	205
16 de maig	18	87		15 d'octubre	22	227
17 de maig	1	88		18 d'octubre	2	229
11 de juny	2	90		23 d'octubre	18	247
13 de juny	2	92		31 d'octubre	4	251
20 de juny	4	96		9 e novembre	28	279
21 de juny	2	98		11 de novembre	6	285
28 de juliol	18	116		14 de novembre	33	318
1 d'agost	25	141		15 de novembre	14	332
2 d'agost	1	142		3 de desembre	7	339
9 d'agost	5	147		8 de desembre	3	342
10 d'agost	3	150		31 de desembre	1	343

MOVIMENTS NATURALS DE POBLACIÓ

Cèlia Argilés

MATRIMONI

NOM	NOM	DATA
JAVIER GOMEZ REÑE	MARIA DOLORS FITO PRATS	12/03/2005
GERARD CALDERO MORERA	OLGA MATEU ESTOPA	28/05/2005
JUAN RODRIGUER SANCHEZ	JESICA HERNANDEZ BERRIO	09/06/2005
JORGE VILLARÓ GUARDIOLA	MARIA DEL MAR CARULLA GOMEZ	30/08/2005
JORDI MATEU BERNAT	MARTA BOTET FLORENSA	03/09/2005
JORGE JUAN RUIZ RIOS	GEMMA OLOMI ROCA	22/10/2005

NAIXEMENTS			
NOM	DATA	PARE	MARE
SERRA CANAL NÚRIA	08/01/200	NESTOR	EVA MARIA
SIMO RIBERO DA SILVA ANDRE	12/01/2005	JAVIER	ANA PAOLA
VARO RIBERA AINA	29/01/200	ANTONIO	MONTSERRAT
GALLART BORI JOEL	17/02/200	JOSEP Mª	NATIVIDAD
GALLART SERRA MARC	28/02/200	JORDI RAMON	JUDIT
CAPELL PAJARES IVAN	25/02/200	SERGI	MONTSERRAT
PORQUERAS GIRON LIDIA	23/03/200	EUGENI	MONICA
VALDIVIA FORTUÑO PAULA	20/06/200	PEDRO	MARIA PILAR
FRAGO BAÑOS JANA	25/07/200	JOEL ANTONIO	LAURA
VALDES JUSTICIA FRANCESC	09/08/200	FRANCISCO	MARIA ANTONIA
MONTOY BEÀ BERNAT	22/08/200	FELIP	MAGDALENA
ROS MESTRE ERNEST	28/08/200	SERGIO	MARIA CELIA
GONZALEZ DRUDIS GUIFRE	11/09/2005	RAMON	EVA MARIA

DEFUNCIONS	
NOM	DATA
BATISTE PARIS FRANCISCA	03/02/2005
BERNAUS MARGALLO JOSEP	24/04/2005
GASOL BORELL ELISA	11/05/2005
MORERA OLOMI RAMON	09/06/2005
TORNERO LOPEZ DOLORES	11/08/2005
CASTILLO VILALTA MARIA	20/10/2005
MOR PELLISE BENJAMI	24/11/2005
BADIA OLOMI DAVID	14/12/2005

IMATGES de

Ramon Serra

l'Actualitat Artesenca

Ampliació del supermercat de la Comassala

Donació de sang el 23 de desembre al Banc de Sang de l'Hospital Arnau de Vilanova

El Gran Camarlenc recull les cartes dels nens i nenes d'Artesa al Reis Mags

La nova carrossa dels Reis Mags

Els Reis Mags d'Orient

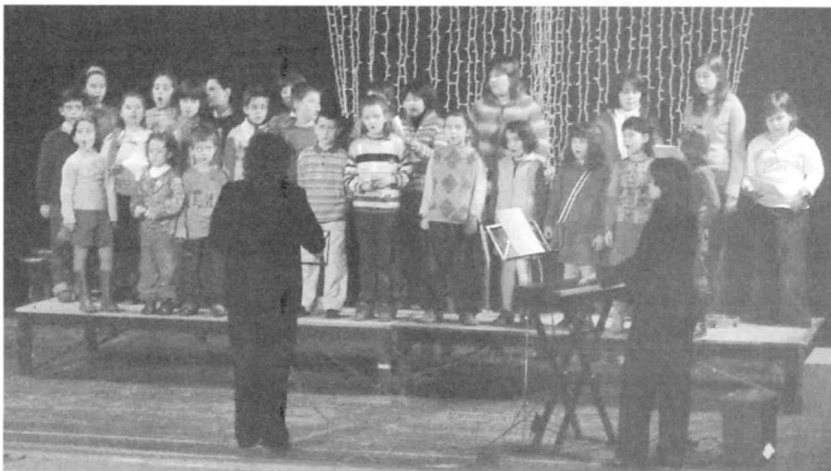
Els Reis Mags d'Orient van portar regals per tots els nens i nenes d'Artesa

**Actuació de la Coral Flors
d'Urgell de Castellserà**

**Actuació de la Coral La
Primavera Artesenca**

**Actuació de la Coral Infantil de
l'Escola de Música La Clau**

**Actuació del Grup Infantil de Percusió
de l'Escola de Música La Clau**

Actuació conjunta de la Coral Flors d'Urgell de Castellserà i de la Coral Primavera Artesenca

Festa de Sant Antoni: benedicció de vehicles

Dinar de germanor de la Festa de Sant Antoni

Actuació de l'humorista Xevalo a la Festa de Sant Antoni

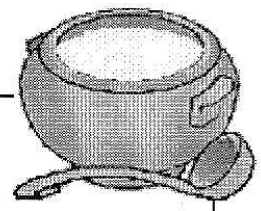
Espectacle de Xarxa

Coferència del professor Martí Boada a la sala del 1er pis del Casal de Jubilats

LA CUINA EXÒTICA

Adolf Costafreda

SUSHI TEMAKI D'ESPÀRRECS I ANXOVES (recepta japonesa)

Ingredients: 200 grams preparats per a *sushi* (mireu LA FEMOSA Núm. 217). 100 cc de vinagre d'arròs, sal, 25 grams de sucre, una pastanaga, 8 espàrrecs no gaire gruixuts, 8 filets d'anxova, 4 làmines d'alga *nori*, salsa de soja, un potet de pasta de *wasabi*.

Preparació: Escaldeu els espàrrecs just perquè perdin la duresa. Peleu la pastanaga i tal·leu-la en tires fines. Estengueu els fulls d'alga *nori* i tal·leu-los per la meitat. Al centre de cadascun poseu-hi una capa prima d'arròs encara tebi. Enganxeu-hi dos espàrrecs, dos o tres tires de pastanaga i un filet d'anxova. Enrotlleu d'alga com si volguéssiu fer una paperina. Segelleu-la amb aigua. Deixeu refredar el *sushi* i serviu-lo amb salsa de soja i *wasabi* o rave japonès picant.

BRÒQUIL AGRE DOLC (suam la hua cai) (recepta xinesa)

Ingredients: Una mata de bròquil, 1 pebrot roig, sal i oli. Per la salsa: 25 grams de midó, 150 cc de brou de pollastre, 2 cullerades de salsa de soja, 2 cullerades de salsa de tomata, 2 cullerades de vinagre, 2 cullerades de sucre.

Preparació: Tal·leu dues pinyes del bròquil i bulliu-les amb aigua i sal uns tres minuts i escorreu-les. Tal·leu el pebrot en tires i fregiu-les en una paella durant un parell de minuts; afegiu-hi el bròquil. Deixeu-ho coure tot junt un parell de minuts més. A part, desfeu el midó en una mica d'aigua freda i, tot seguit, barregeu-ho amb el brou, la salsa de tomata, la salsa de soja el vinagre i el sucre. Afegiu aquesta salsa al bròquil. Barregeu-ho tot i deixeu-ho coure una mica més.

ARRÓS GROC AMB CARABASSA (recepta cubana)

Ingredients: 360 grams de carabassa madura, dos tasses i mitja d'aigua, 3 cullerades d'oli, dos tasses d'arròs, una cullerada de sucre, mitja cullerada de colorant, un pessic de pebre, sal.

Preparació: Fregiu l'arròs cru amb l'oli fins a daurar-lo: Afegiu-hi la carabassa tallada a trossos petits o ratllada, poseu-hi la sal, el sucre, el pebre i el colorant desfet en dues tasses d'aigua calenta o brou. Tapeu l'olla i deixeu-ho coure una mitja hora a foc mitjà, fins que l'arròs sigui tou. Si hi poseu la carabassa ratllada, no cal colorant.

XAI AMB TOMATA I CARDAMOMS (timatar til goshit) (recepta índia)

Ingredients: Un quilo de carn de xai magra tallada a daus, 2 cullerades de garam masala, 2 cullerades de pebre, 125 ml d'oli vegetal, 6 cebes, 4 fulles de llorer, una cullerada de cúrcuma, 3 cullerades de coriandre en pols, mig litre d'aigua, 8 alls pelats, 5 cm de gingebre fresc, pelat i ratllat, 4 tomates mitja cullerada de cardamoms en pols, un grapat de coriandre piat, sal.

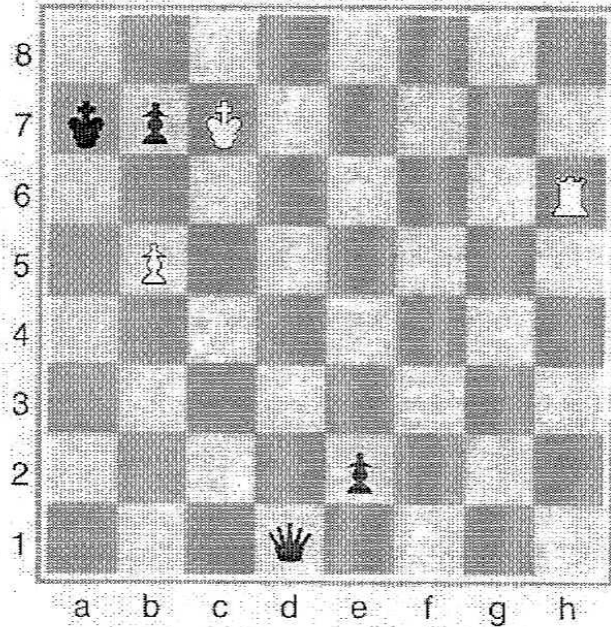
Preparació: Es barreja la carn amb el garam masala i el pebre. S'escalfa l'oli en una cassola i es rosseja la carn i es reserva. Es piquen les cebes i s'afegeixen a l'oli calent, juntament amb les fulles de llorer, la cúrcuma i el coriandre, es barreja una mica i s'hi tira un got d'aigua. Es fa una pasta amb els alls i el gingebre i s'afegeix a la cassola, remenant tota l'estona fins que les cebes comencin a daurar-se. En aquest moment s'hi afegeix la carn i l'aigua que queda. Es tapa la cassola, s'abaixa el foc i es deixa fer el xup xup durant uns 25 minuts. Passada aquesta estona s'hi afegeix les tomates tallades i es deixa coure tot junt uns 15 minuts més. S'escampa per sobre els cardamoms en pols i el coriandre picat i se serveix.

Entreteniments

Solucions a la pàgina 34

PROBLEMA D'ESCACS per: Andreu Bergé

Aparentment les blanques tenen un gran desavantatge material, sense possibilitat de recuperar-lo, però hi ha cops que es més important tenir el torn de joc. Juguen blanques i guanyen.

SUDOKU

	6	9	5		7	8	2	
	1		6	9	8		3	
		1		4		3		
	3	6				1	9	
		7		2		4		
	8		2	6	4		7	
	9	5	7		3	2	4	

MARATÓ 2005, CONTRA L'ALZHEIMER I ALTRES MALALTIES DEL CERVELL

Cèlia Argilés

Com cada any l'*Ajuntament*, amb la col·laboració de l'*Associació de Dones*, van organitzar diferents actes destinats a recaptar fons per la *Marató de TV3*. Enguany els actes es van iniciar el dissabte dia 17 de desembre a les 7 de la tarda a la Sala de la Llar del Poble, es va dur a terme un concert de música tradicional a càrrec del *PONT D'ARCALÍS*. Tot i que el públic no va ser nombrós a aquest acte, de gran qualitat musical, els presents van gaudir d'allò més.

El diumenge, dia 18 de desembre, els actes van iniciar-se a la tarda amb els balls a càrrec dels nens i nenes que realitzen l'activitat

extraescolar de Salsa Gim. Acte seguit va continuar la tarda amb una desfilada de vestits de festa, de boda i de comunió (a càrrec de la quinxalla menuda i jove de la població). Mentre es desfilava es van anar intercalant cançons d'escala en Hi-Fi a càrrec de gent gran de la nostra població (bé, jove, però ja no tant). També durant la festa es va sortejar regals.

Durant els dos dies, l'*Alternativa Ecologista*, també va voler col·laborar en aquesta festa humanitària i va instal·lar una parada de sabons, artesanals fets amb oli de cuina usat destinant tota la recaptació a la *Marató*.

IMATGES DE LA MARATÓ

Ramon Serra

L'alcalde d'Artesa, Ricard Pons, presenta al Pont d'Arcalis

Actuació del grup El Pont d'Arcalis

Parada de sabons de l'Alternativa Ecologista

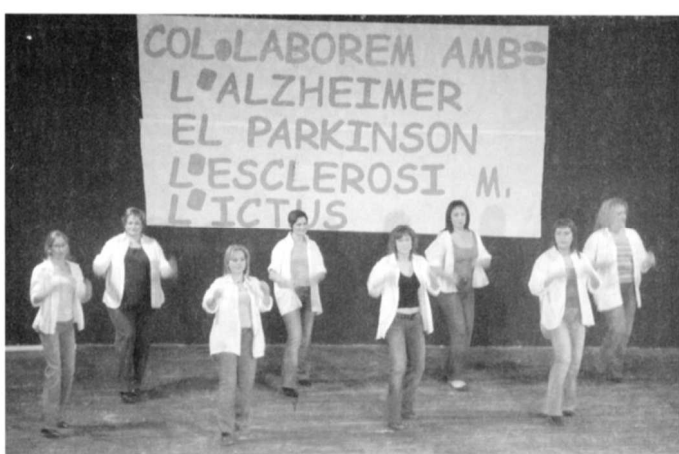
Actuació d'escala en Hi-Fi

Actuació d'escala en Hi-Fi

Actuació d'escala en Hi-Fi

Actuació d'escala en Hi-Fi

Desfilada de vestits de comunió

Despedida de la festa de la Marató 2005

Desfilada de vestits de boda

MOCIÓ DE SUPORT DE *LA FEMOSA* AL NOU ESTATUT DE CATALUNYA

La Redacció

En l'assemblea general ordinària de l'Agrupació Cultural La Femosa, celebrada el divendres dia 16 de desembre de 2005, la junta va posar en consideració dels socis assistents l'aprovació d'una proposta d'adhesió de la nostra entitat a la proposta de reforma de l'Estatut de Catalunya aprovat pel Parlament de Catalunya, el text de la qual és el següent:

Moció de suport al Nou Estatut

Atès que el Parlament de Catalunya després de 18 mesos de treball, aprovà el passat 30 de setembre el Nou Estatut per àmplia majoria amb el suport de 120 dels 135 diputats del Parlament de Catalunya.

Es proposa:

Primer.- Manifestar el suport de l'Agrupació Cultural La Femosa al nou Estatut de Catalunya

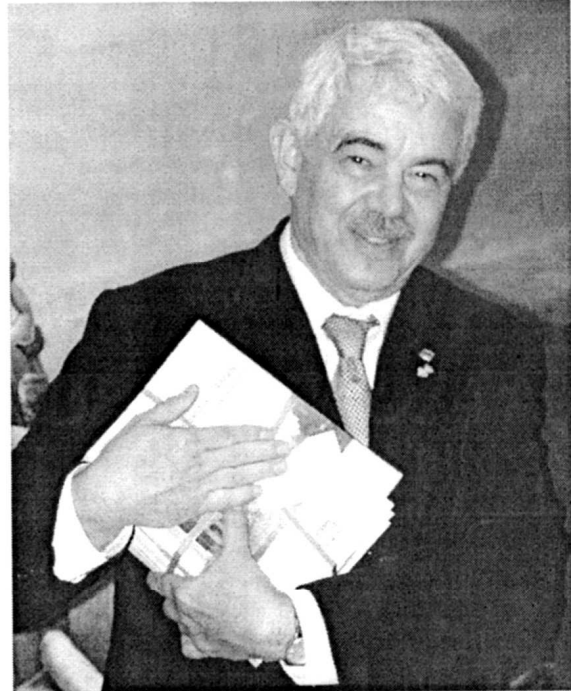
Segon.- Adherir-se a les campanyes cíviques i institucionals que en un futur es puguin organitzar en suport del nou Estatut.

Tercer.- Demanar als grups polítics que han donat suport al nou Estatut que mantinguin la unitat d'acció al Congrés dels Diputats i no permetin que es modifiqui el text estatutari aprovat pel Parlament. I per tant, que no hi hagi cap retrocés ni retallada del text durant la discussió i aprovació en el Ple del Congrés dels Diputats.

Quart.- Sol·licitar al President del govern espanyol, José Luís Rodríguez Zapatero, que compleixi el seu compromís solemne d'aprovar l'Estatut que aprovà el Parlament de Catalunya.

Cinquè.- Fer arribar el present acord als grups parlamentaris del Parlament de Catalunya, a la mesa del Parlament, al President de la Generalitat, als Grups Parlamentaris del Congrés dels Diputats, a la mesa del Congrés dels Diputats i al President del govern espanyol.

Un cop llegida la proposta es va debatre per part dels assistents i es va aprovar per unanimitat.

El President de la Generalitat amb els llibres de La Femosa, durant la seva visita a Artesa

Tal com es diu al punt cinquè del text de la moció, el certificat d'aquest acord, signat pel president i secretari de l'Agrupació Cultural La Femosa, es va remetre al President de la Generalitat de Catalunya, al President del Parlament de Catalunya, al Conseller de Relacions Institucionals, als diversos grups parlamentaris del Parlament de Catalunya i del Congrés des Diputats de Madrid que donen suport al nou Estatut de Catalunya, a la Mesa del Parlament de Catalunya i del Congrés de Diputats i al President del Govern espanyol, Sr. J. L. Rodríguez Zapatero.

Alguns dels destinataris ens han respost donant-nos les gràcies pel suport de la nostra entitat a la proposta de reforma de l'Estatut de Catalunya. Però d'entre totes les respostes volem destacar la del President de la Generalitat de Catalunya, pel que representa de reconeixement i agraïment envers el gest de La Femosa, també per l'extensió del text i per la resposta en si. Resposta que reproduïm a continuació:

Barcelona, 20 de gener de 2006

Sr. Ramon Serra i Battle
President
Agrupació Cultural La Fenosa
Carrer dels Gallart, 7
25150 Artesa de Lleida

Benvolgut amic,

Vull agrair-vos ben sincerament la tramesa del certificat de l'acord que va aprovar l'Assemblea General Ordinària de l'Agrupació que presideixes amb moriu de l'aprovació de la proposta de reforma de l'Estatut al Parlament de Catalunya.

Va ser una feina llarga i gens fàcil, però finalment reeixida amb el suport d'una molt àmplia majoria de les forces polítiques que ostenten la representació democràtica del poble de Catalunya en tota la seva pluralitat.

Responsabilitat i ambició van ser els valors compartits per arribar a l'acord, i l'esforç de totes i tos, la clau per assolir aquest èxit. El lligam entre la ciutadania i els seus representants polítics ha de seguir sent un pilar fonamental.

Espero i desitjo que puguem comptar amb el vostre suport per tal d'afrontar l'engrescador repte d'explicar i convèncer Espanya que el que proposa Catalunya és necessari, just i solidari.

Ben cordialment,

Pasqual Maragall

ESPLAI DE NADAL

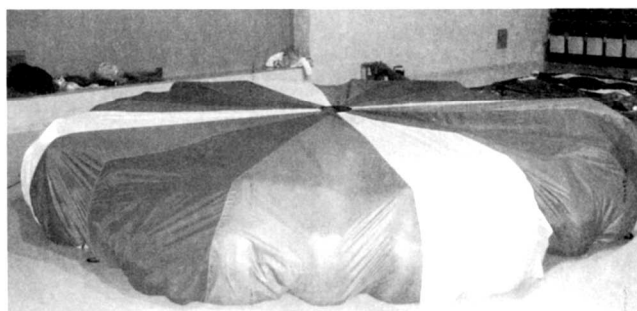
A.M.P.A Els Til.lers

Per primer cop durant la primera setmana de les vacances de Nadal, s'ha organitzat a la nostra vila un taller d'esplai per les tardes, amb la finalitat de tenir entretinguts i distrets els infants.

La participació va estar força elevada, i la quitxalla, organitzada per grups, en funció de

les seves edats, va gaudir d'unes hores de tallers i jocs molt divertits.

Aquesta activitat la va organitzar l'Associació de Pares i Mares del col·legi *els Til.lers*, i es va celebrar a la Sala de la Llar del poble des del dia 27 al 30 de desembre.

Si no hagués estat pel lloc en què jeia, el record dels gairebé darrers dos dies o millor dit dia i mig era quasi còmic. De fet el començament era tan còmic que d'haver estat filmat per una càmera de les que ara es poden comprar per poc més de 200 • i enviat a qualsevol dels programes de televisió que recullen els vídeos domèstics, a ben segur que hauria tingut la possibilitat de guanyar algun premi. Les trompades i les caigudes sempre provoquen la riota; una persona caiguda és una persona derrotada, vençuda per un entrebanc i en aquest cas, a fe de món, que fins i tot costava de creure que una cosa tan i tan petita i amb tan poc pes hagués pogut comportar el que tècnicament i a efectes de la mútua calia qualificar com a accident laboral.

En el moment de caure, ja va adonar-se que la cosa fóra greu. L'experiència en fets similars era, en aquest com en tants d'altres, un grau, i malgrat que ja li anava bé el diagnòstic del centre d'assistència, sabia que estava equivocat. De fet no hi ha res com una radiografia mal feta per a portar pel camí de la pífia els metges; aquests amics entranyables des de feia tant de temps, això si reservats com corresponia als posseïdors dels ancestrals secrets del funcionament del cos, directes i darrers descendents dels bruixots de la tribu.

Abans fins i tot ja havia estat gairebé còmic que el primer metge i infermera que el van atendre al lloc de la caiguda, li demanessin que es traslladés al centre d'assistència pel seu propi peu, com si l'espera que el dolor havia convertit en eterna, hagués estat voluntària. Pel que sembla els serveis sanitaris han de comprovar la necessitat real d'utilitzar les ambulàncies, no fos cas que el dèficit sanitari se'ns disparés més del que ja ho està en viatges *de plaer*. De fet en això som molt diferents a les pel·lícules americanes, a les quals sempre es demana una ambulància, ni que la víctima ja sigui difunta, llevat de les de guerra, on sempre es demana un infermer.

Quasi com aquell joc que es fa en molts dels cursos sobre treball en grup i comunicació en què s'explica els problemes de la tradició oral dels missatges a cau d'orella que comporten una segura alteració dels seus components més essencials, també recordava l'arribada d'un sol sanitari quan havia quedat molt clar a l'encarregat de l'empresa de transport, o al menys així semblava, que no podria moure's i que en calia dos per poder-lo traslladar totalment estirat. Sigui per naps sigui per cols, l'únic que va presentar-se, certament ja hi posava voluntat, però l'aparent proximitat a la seva jubilació, el desaconsellaven totalment per a la tasca que li van encomanar; per sort amb l'ajut d'altri va poder solucionar el problema.

Ara quan repassava el camí que l'havia portat a aquesta mena de nínxols d'urgències de l'hospital, si no hagués estat pel dolor i la proximitat de l'esdevenidor més immediat, gairebé hagués rigut, sembla estrany com es poden encadenar tot un seguit d'entrepassegades fins que arriba algú que hi posa una mica de seny a tot plegat i es replanteja la situació de dalt a baix, llança tot el que ja estava escrit i comença des del número u i llavors el guió de la pel·lícula es correspon, com pertoca, amb la realitat, ni que aquesta sigui perillosa, dolorosa i costosa en temps i esforç.

Sobtadament tots els encàrrecs que fins llavors calia enllestir d'una forma immediata van anar a parar al munt de coses que es podien esperar o que algú, al seu lloc, gestionaria amb tanta o més manya.

No era pràcticament, gran cosa més que una munió d'ossos i carn pesada i vençuda. Amb els ulls fixes al sostre, pantalla blanca en què projectava els seus records; poc a poc va adonar-se que els calmants començaven a fer el seu efecte. El dolor havia desaparegut i quasi, sobtadament, va descobrir que els pocs muscles que li funcionaven s'havien

declarat en vaga, ja sabien que podien anar-se'n de permís per uns quants dies, que poca cosa tindrien a fer. El pocs més de dos-cents ossos que tenim tots s'havien solidaritzat amb el trencat i semblava que ja no servien per aguantar res.

La solitud encara que acostumada, costava de pair i era com una llosa més carregosa que els seus setanta quilograms

i escaig de carn immòbil. Hagués volgut tenir algú estimat a la vora, però era lluny, tothom era lluny, fins i tot el sanitari que li havia fet les proves per la intervenció se n'havia anat. Va intentar cercar un record dolç i intens que li servís per matar l'amargor, però també era lluny; va desitjar despertar-se d'aquest malson i per això va romandre quiet fins que, sense forces, es va dormir.

AL MEU AVI

Maria

El meu avi va anar a Cuba. Ai no! Que el meu padrí va ser a Filipines allà on va anar. Quan de vegades el recordo, no ho vull fer dels seus últims anys, jo ja era gran i ell es va tornar petit. Vull guardar els records d'aquells anys de la meva infantesa en què em posava a sobre la taula per donar-me el sopar, sabia que no m'agradaven les sardines i ell tot insistint em deia:

Mira, jo em menjo l'aresta i tu la carneta, igual que el llop i la guineu i si vas menjant jo et vaig contant els contes que passaven de debò. Eh? Quan jo era petit. Veuràs el llop i la guineu anaven junts pels voltants del poble de Torre-serona (ell era d'aprop) i feien malifetes per aconseguir menjar. Com que la guineu era més llesta que el llop, li feia robar dues sardines a la peixatera fent molt de soroll i acabaven corrent tots rere d'ell, que cobrava, és clar, i mentrestant la guineu es feia amb les que quedaven i ningú la veia.

Quan es trobaven a l'amagatall un ben baldat i l'altra ben fresca, la guineu es menjava, dalt de l'arbre, les sardines i tirava al llop les arestes.

Tot queixant-se de les patacades, el llop se les menjava i li deia el mateix que et dic jo:

Ai guineueta, si és tan bona l'aresta com n'ha de ser de bona la carneta.

I així acabàvem a la vegada el conte i el sopar.

Després hi havia pa amb mel i com tampoc

no era del meu gust continuava amb el conte (que no sabré mai si se l'inventava).

Escolta i menja: La guineu sabia que als cellers de les cases hi havia la mel nova i com que li agradava molt, se li va ocórrer lligar a la cua del llop la corda de la campana de l'església amb l'ordre que toqués repic de foc i, mentre la gent acudia, ella buidava els cellers i ja es trobarien a la cova.

Així ho van fer i quan el pobre llop ben estovat, va arribar, ella ja s'havia menjat quasi tota la mel. Cansat i adolorit se la va acabar i es va adormir.

Ella, com sempre vigilava, va sentir la gent davant la cova i com que no podien fugir, li va sucuar la panxa i el melic, escurant tota la mel i és clar, ella va quedar bé, però l'altre amb la prova ben dolça al damunt la panxa semblava que se l'havia menjada tota ell.

Com van poder es van escapar de les bastonades que anaven totes pel llop, ell inflat de cops i ella inflada de mel. Com cap dels dos no podia caminar, la guineu, més llesta, es queixava tant que al final el llop se la va pujar a l'esquena. I saps què li deia la guineu?

«Arri, arri paisano que el malo porta al sano».

I com que el sopar ja estava acabat m'enviava al llit amb la seguretat que quan tornés a ser hora de menjar ja em contaria tots els altres contes que hi havia al sac.

Dels altres no me'n recordo, però aquests no els oblidaré mai.

Quan el president Roosevelt es va assabentar de l'atac del Japó per sorpresa a la flota americana, a Pearl Harbour (Hawai), en el context de la Segona Guerra Mundial, va anomenar aquell dia *El dia de la infàmia*. Per als japonesos va ser un èxit militar fulminant, però també va ser el seu haraquiri anticipat. Aquesta frase es podria aplicar al Partit Popular, tenint en compte les declaracions del seu líder Mariano Rajoy el dia 15 de febrer a Barcelona, quan va comparar la situació del castellà a Catalunya amb la que patia el català en temps de Franco. La infàmia, la indignitat, la falsedat i la ignorància són alguns dels qualificatius que mereix aquest menyspreu ple d'anticatalanisme i de rebuig a les identitats nacionals no espanyolistes.

Com es pot afirmar sense avergonyir-se que el castellà passarà a ser una llengua d'ús privat, tenint en compte el procés d'aculturació que ha sofert el català? Com es poden atacar una llei de normalització lingüística i els esforços fets en el món de l'ensenyament en els temes de la immersió lingüística, l'atenció individualitzada i les aules d'acollida? Com es pot emetre publicitat contra Catalunya enganyant en el tema de la llengua? Potser des de la ignorància i la falta de respecte envers els catalans.

Caldria recordar el següent:

- “El gobernador civil ha sancionado con 5.000 pesetas don José Paltre Roig, director gerente de la empresa de coches *Autobuses Gregori* por tener y utilizar billetes para el servicio, impresos en idioma no nacional” (*Solidaritat Nacional* 8 octubre 1940).
- “Multa a Martín Casadesús, cien pesetas por presentar instancia con el sello en catalán”. (*La Vanguardia Española* 17 agosto 1939).
- “Destitución del alcalde de Teyá por

el empleo del dialecto catalán en la comunicaciones oficiales.” (*El Noticiero Universal*-28 agosto 1939)

El gobierno civil, prosiguiendo la labor depurativa del separatismo, ha impuesto varias multas a diversos establecimientos de nuestra ciudad que continuaban rotulando sus establecimientos en catalán y usando impresos en el mismo dialecto (...) las multas habrán de pagarse diariamente mientras subsistan las inscripciones. (*El Correo Catalán* 7-X-1939).

- (...) A partir del día primero de agosto próximo, todos los funcionarios interinos de las corporaciones provinciales y municipales que en acto de servicio, dentro o fuera de los edificios oficiales se expresen en otro idioma que no sea el oficial del Estado, quedaran ipso facto destituidos, sin ulterior recurso (...). (*Barcelona*, 28-7-1940).

- “A aquellos profesores acusados de no profesar la religión católica, que en la escuela han hecho acentuada labor catalanista y dado las lecciones en catalán (...) Se considera que la gravedad de los cargos inhabilita a este maestro para educar a la juventud de la nueva España” (*Acta de la Comisión Depuradora del Magisterio-Barcelona* 1940).

Aquestes són algunes de les moltes mostres de persecució de la llengua catalana durant el franquisme, sense tenir en compte els molts catalans que van patir represàlies, depuració, tortures..., durant aquella etapa.

El Partit Popular s'ha enrocat en la tàctica de la crispació, de l'embolica que fa fort, de la mentida. Potser això creu que li donarà rèdits polítics a Espanya, però s'equivoca amb els catalans, o hauré de dir *polacos*.

COM TRACTEM ELS FORASTERS

Joan Cassola

La meva germaneta i jo som molt joves i ja fa bastants anys que vam arribar a Catalunya. Érem tan petites que gairebé ja no ens en recordem. Quan els pares ens parlen del nostre país original, cada vegada ens sembla més llunyà i, tot i que fa poc hi vam estar i ens vam trobar amb la nostra nombrosa família d'allà, el cert és que ens hi sentíem estranyes, doncs el nostre poble de debò no és cap altre que el d'Artesa de Lleida. Que hi farem! la nostra memòria és aquesta i el que sentim és això. La vida és molt diferent d'un lloc a l'altre i no tenim la capacitat de fer nostres ambdues realitats. Els nostres pares potser encara se senten una mica d'allà, però nosaltres, tal i com han anat les coses, si no som d'aquí, ja ens direu d'on som...

Parlant dels nostres pares, el cert és que són molt bons i a la meva germaneta i a mi ens agrada veure com, al poble i a tot arreu, la gent gran d'aquí els aprecia i els tracta amb igualtat i simpatia, malgrat haver vingut de tan lluny. Treballen els dos i tenen molts amics i, tot i que arriben a casa cansats per la feina, ens estimen molt i no han deixat cap dia d'ensenyar-nos coses i d'educar-nos perquè estudiem força, aprenguem bé el català i siguem tan bones com ho són els altres nens i nenes de la nostra edat. El que no podem entendre, però, és per què els nostres companys de l'escola no han fet el mateix amb nosaltres, si gairebé hem nascut aquí i necessitem molt més que ells ser acceptades i

estimades, per poder seguir creixent i vivint el dia a dia amb la màxima normalitat emocional. A on ens refugiarem, si els nens i nenes que han de ser els nostres amics i que són els únics que tenim, ens marginen i no ens estimen?

Com és que els seus pares no els han ensenyat a tractar-nos d'igual a igual, com els nostres ens han ensenyat a fer amb ells? Com és que hem hagut de canviar d'escola i anar-nos-en a Lleida perquè aquí, al nostre poble, no podíem estudiar ni aprendre res, de tan disgustades com estàvem per les seves diàries burles i despits, tant a nosaltres com als nostres pares?

Ara tot ens va millor. Hem anat a estudiar a la capital i allà no hi hem patit aquests problemes, així és que estudiem més i estem més tranquil·les. Però la pena amb els que eren els nostres companys encara la portem dins, doncs els seguim estimant i no volem pas pensar que, a mesura que ens anem fent grans, haurem d'anar a la capital també per estar i sortir amb altres amics i amigues.

El nostre poble és Artesa de Lleida i no volem canviar i per això us demanem a tots que ens entengueu; i, si us plau, no ens gireu més l'esquena, perquè nosaltres, la meva germaneta i jo, no us hem fet res, veritat que no?

Sabem riure i plorar, gaudir i queixar-nos, parlar, parlar i estimar...però no odiar, d'això no en sabem encara i tan de bo que no n'haguem d'aprendre mai.

Els Papers de Salamanca ja són a casa. Tornaran els del nostre poble?

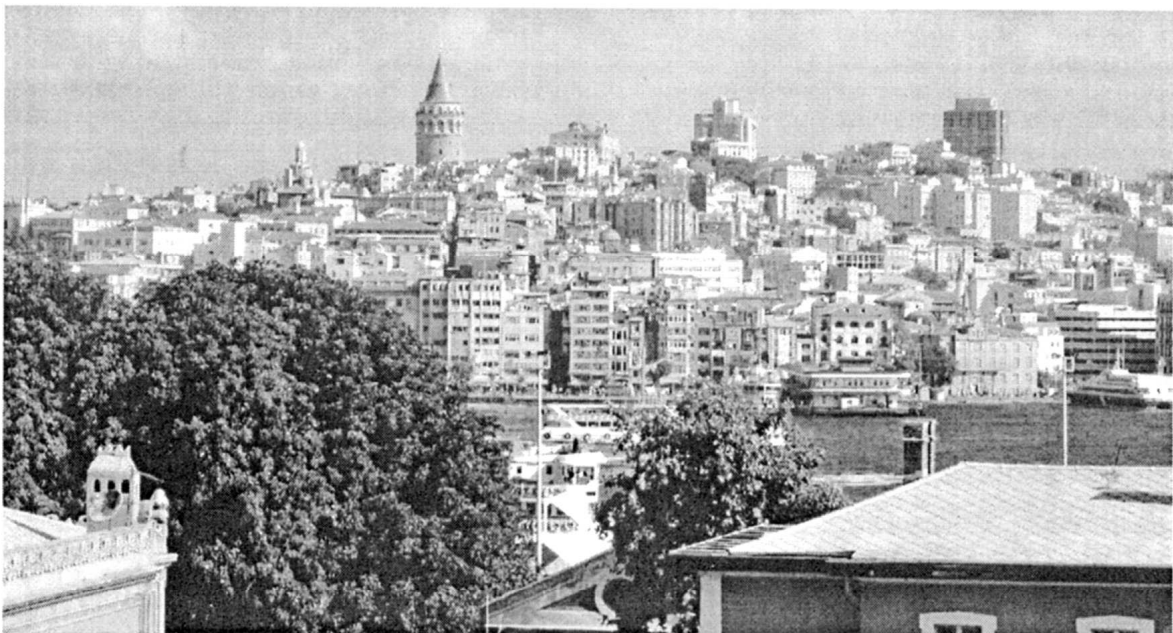
ISTANBUL: LA PORTA DEL MÓN, CRUÏLLA DE CIVILITZACIONS

Joan Ramon París

He retornat a la meua estimada Istanbul, sobtadament he tornat a percebre la màgia que conté les fragàncies i els perfums d'Orient. Els monuments més emblemàtics segueixen en peu, en el mateix lloc que els vaig observar per primera vegada quan tot just havia depassat el llindar de la joventut. Fou en aquella època quan vaig descobrir la meua passió per veure món i Istanbul la primera parada del meu llarg periple viatger.

d'una urbs que intenta obrir-se pas, com sigui, a la vida moderna occidental.

No obstant això, no deixa de ser un veritable plaer treure el cap als jardins d'un palau, que deuen ser el més semblant al que es pugui entendre com l'edèn. El mirador al costat de la petita mesquita roman inalterable al pas del temps, fou allí on els sultans contemplaven el pas del món i és precisament el lloc en el qual Mehmet primer *el Conqueridor* va

Panoràmica d'Istanbul amb la torre Gàlata

Serà per això o potser per allò que l'emblemàtica ciutat *bressol de civilitzacions, pont entre Orient i Occident, senyora del món des de la Sublim Porta*; em despertà el major dels interessos per a endinsar-me en aquest misteri que constitueix l'ample món.

La ciutat queda, però, en cert sentit, la màgia s'ha esvaït quan la invasió turística, en gran mesura ignorant del significat de la seva història, assota els temples de la mateixa manera que una molesta i desordenada plaga bíblica. He retornat al Topkapi i he intentat perdre'm entre els seus sumptuosos passadissos que si antany eren el pas habitual dels nobles, prínceps i ambaixadors, ara s'han convertit en la cabdal atracció turística

veure acomplert el seu somni d'apoderar-se d'una ciutat qualificada com la perla del món conegut.

Més enllà es troba, ocupant les sales laterals del complex, el no menys conegut harem on diuen que fou la font d'inspiració d'un Mozart que tendia una lànguida mirada al misticisme oriental en la cèlebre òpera *el rapte del Serrallo*. Però és en aquesta part del palau, a través del meravellós joc de contrallums de les gelosies bovejades, on es teixien les majors intrigues palatines i on la tragèdia humana adquiria confins èpics. L'influx de les mares tutelars, la perversió seductora de les favorites, la rivalitat compulsiva entre prínceps es deslligaven a la mort del *guardià de l'altíssim a la terra* fins a tenyir d'odi unes galeries

Amb la meua filla JENNA a l'interior de la mesquita

primorosament quallades de rajoles darrere d'una efímera harmonia.

Un home d'alçària mitjana, enormes bigotis, gestos exagerats i que vestia a l'antiga, ens rep afectuosament a la nostra arribada a Istanbul. Com el grup no està acostumat a escoltar noms com Àtila, Ahmed o Ramazán se li col·loca automàticament el sobrenom del *Minaret*, a semblança de les famoses torres allargades que tant van prodigar els arquitectes turcs al fer les seves sumptuoses mesquites. El que recordo de *Minaret* és que sempre comentava l'imminent ingrés de Turquia a Europa, allà per la dècada dels setanta. Ara amb el pas dels anys, tot just ha canviat la meua idea que estem en un país de forta implantació islàmica tot just empastifada per una lleugera capa de modernitat.

Per a sectors turcs progressistes, Istanbul és la ciutat des de la qual permet irradiar cap a l'exterior, aquests marcats símptomes de cosmopolitisme i al mateix temps facilitar l'assimilació d'allò forà cap a totes parts del país. Però, al mateix temps, representa la punta de l'iceberg d'un país de marcada presència oriental en tots els ordres de les seves vides. Però aquest intent d'*adaptació* a la vida europea representa una constant en tota la història contemporània turca personificant-me per una major transcendència pel que fa a la identitat nacional. D'aquesta manera, la significació de ser turc ve donat com un personatge modern que se situa en la primera línia de les noves tendències enfront dels pobles d'origen àrab en els quals regeixen dictats més patriarcal i anacrònics.

El nou palau que els sultans van construir a la

vora del Bòsfor en plena zona europea, respon plenament a aquests anhels de reforma de mitjan del segle XIX. Un vell encara que imponent palau de Topkapi, malgrat que guarda en el seu interior una de les més impressionants col·leccions de pedres precioses de tot el món, malgrat que posseeix objectes com un bressol d'or massís que servia de passatemps als tendres infants, malgrat que en els bols de les copes es trobaven inserits multitud de robins, diademes o maragdes de la grandària d'un pedrot ovalat; res d'aquells objectes que es conserven en la nau del tresor servia per a comprar l'ideal europeu.

El guia al que s'anomenava *Minaret* no feia més que expressar una vella idea dels sultans que van construir el palau de Dolmabahce amb el mateix ímpetu que el tsar *Pere el Gran* va edificar una nova ciutat (Sant Petersburg) d'acord amb els gustos europeus. Dins la dinàmica de la integració de la perifèria als gustos occidentals, els últims sultans construeixen un edifici de marcat gust centroeuropeu en un clar afany de desvincular-se del seu passat oriental.

Els cristalls de Bohèmia, els canelobres de Ferrara, la porcellana de Sevres alternen en uns llargs passadissos entapissats per teles confeccionades per artistes estrangers. Les novetats vuitcentistes (habitacions privades equipades amb regis banys i finament decorades a l'estil *Art Nouveau*) impregnen un món en el qual la idea d'Imperi es bat en franca decadència. La portentosa sala d'audiència és símptoma d'aquesta grandiloquència en la qual el sobirà continua sent *l'escollit per Déu*, una autoritat donada per la divinitat que contrasta amb una Europa que duu cent anys de revolució burgesa.

Els Jardins de Topkapi

Resulta curiós que Kemal Atatürk, el militar republicà fundador de la República, morís en una d'aquelles estades palatines, quan va ser el principal protagonista en la fundació d'un nou estat que deixava enrere qual-sevol vel·lètat imperial. Si el model dels sultans està obsolet, serà necessari fer una sèrie de reformes que contribueixin al somni integrador tant en l'ordre polític (democràcia parlamentària) com social (creació d'un estat laic, adequació de la llengua

turca als caràcters escrits europeus. El palau de Dolmabahce amb els seus esplèndids espais enjardinats que desemboquen sense solució de continuïtat cap a la riba del mar, va ser escenari de moments decisius en la història turca que van marcar la consolidació d'un país fronterer i equidistant entre ranci i estrany.

Des de la finestra de l'hotel s'aprecia una vista impressionant del mar de Màrmara, travessant les aigües el famós pont de Galata, la frontera física entre dos continents. En l'anterior ocasió en què vaig caminar per aquella llarga obra, el lloc es trobava atapeït de petits bars, en els quals la població local podia menjar els plats tradicionals a mòdics preus. Ara tot allò ha desaparegut del mapa i en el seu lloc s'han establert restaurants de disseny, exclusius per als turistes que vulguin degustar un llobarro contemplant el divagar de les ones. En això el país, corre a marxes accelerades imitant els seus homòlegs europeus, darrere d'unes àrees suposadament modernes que tenen com a funció amagar la vida popular d'una nació.

Ni tan sols els més importants basars de la urbs es lliuren d'aquesta etapa marcada per la globalització i el consum massiu de qualsevol producte que sigui apte per a una venda ràpida i de transacció accelerada. En aquest sentit resulta simptomàtic que el basar de les espècies se sembli més a unes botigues multiusos que a un centre de vendes dels productes arribats de la llunyana Xina. Molt lluny van quedar ja els temps que els gremis van organitzar un cen-

Detall de Santa Sofia

tre de transaccions del producte estrella de la famosa *ruta de la seda*.

Avui, sota la petita estructura porxada tot just queden dues o tres botigues dedicades a la venda de tota classe de pebres, gingebres o pals de l'Índia; però continuen sent un essencial testimoni olfatiu per a aquells que vulguin prestar més atenció a un sentit que sovint, sense tot just adonar-nos, ens serveix per a introduir-nos en un món sensual i fascinant.

El món catòdic, superficial, insuls i buit de tot contingut té la seva màxima expressió en *el Gran Basar* de la ciutat. Un edifici, bell, únic en el món pel que es refereix a la seva singularitat estructural en el qual amplis corredors són traçats sota enormes cúpules corbades formant un laberint en la qual es van crear nombrosos microcosmos del que era la vida quotidiana i comercial d'una ciutat que en el seu temps va ser la capital del món antic. Encara ara, subsisteixen petits bars situats en minúscules placetes emplaçades sota la llum dels porxos, enlluminats amb llànties de neó a la manera antiga, on els que passegen poden degustar un deliciós cafè del país mentre observen el tràfec de la gent o la singularitat dels ocasionals transeünts.

Es tracta d'un mirall de la vida tradicional que es resisteix a morir davant l'incessant embat de la modernitat mal entesa, ja que en queda cada vegada menys d'aquests cafès on s'acomodaven els vells poetes per a escriure les seves doctes frases entre glogades de fum

Santa Sofia: Vista general

que ascendien onejant de les gegantesques pipes d'aigua, on els *Hamam* o banys turcs amb la seva exquisida bellesa han estat envaïts per multitud de turistes cridaners que no tenen ni idea de la relació que s'estableix entre plasticitat i cos.

D'aquesta manera, la ciutat cada vegada s'assembla més a aquell roser que creixia en un tranquil bar de la part asiàtica del Bòsfor, lloc de reunió de les famílies turques de tota la vida: ells prodigiosament vestits, amb bigotis retallats a la manera dels galans dels 60, mentre elles mostraven somriures pudorosos engalanades amb vistosos mocadors que els cobrien els esplèndids i sensuals cabells vermellosos.

Belles roses situades entre el mar i la terra però marcides pel divagar de la història, com una ciutat agonitzant que encara viu del seu gloriós passat per a oblidar les seves pelegrines incerteses futures.

La portentosa església de Santa Sofia s'alça impertèrrita enfront de l'hipòdrom on els emperadors bizantins es distreien dels assumptes del seu govern, però que era allora eix dels enfrontaments polítics i disputes teològiques del seu poble. Resulta curiós que en aquell vast terreny situat en ple centre de l'urbs, dotat d'àmplies graderies per al gaudi de les curses equines, fos el principal focus de les intrigues que van corrompre aquella nació que un dia es va proclamar hereva dels antics Emperadors. Les disputes sense sentit sobre les altes

qüestions religioses van aplanar el camí perquè un poble de les estepes, convertit a la fe islàmica, entrés com a vencedor en aquell temple sagrat, en aquell Vaticà Romà, fidel reflex de l'art dels hereus de Constantí.

Ara, els bells mosaics, tot just esgrogueïdes les representacions de figures reals antigues, són un mut testimoniatge d'un món oblidat, d'una esplendor extingida on els incensers sufocats han de donar pas als

flashos dels milers de turistes que visiten el sacrosant monument. Aquestes estranyes figures que representen escenes de matrimonis o batejos sota l'ègida del patriarca barbut i alhora benivolent, en la qual el representant de Déu juntament amb les Supremes Majestats representen les forces dirigents d'una cultura que no va saber adaptar-se a l'esdevenir de la història.

Si els visitants s'enlluernen amb les excel·lents rajoles, pocs són els que reparen en el seu disseny i en l'atmosfera que se'n desprèn. És una llàstima que la basílica es trobi en plena restauració, amagada per una enorme bastida que trenca qualsevol acord visual de les molt harmòniques i perfectes creus gregues formades pels corredors que travessen unes grans arcades sumides en la més inquietant de les penombres.

Uns gegantescs canelobres forjats de ferro oxidat pel pas del temps, tenen com a base la columna salamònica de la qual tant ens parlaven els antics profetes.

Situats a cada cantonada de l'espai litúrgic, són l'únic lloc de relativa calma en tot aquell maremagne de fragoroses trepitjades, incendiàries *flashos*, deteriorades rajoles i estridents barrines diverses. Asseguts en la circular base daurada encara es pot contemplar o imaginar la densa atmosfera litúrgica, en la qual un gegantesc llum presenciava, omnipresent, les fastuoses cerimònies reals en les quals els emperadors bizantins juraven,

Panoràmica del Gran Basar

engalanats amb les seves joies i vestimentes més riques, perpètua lleialtat al Déu grec.

La bella *mesquita blava* està situada a l'altre costat de la plaça, molt prop de l'antic hipòdrom i de la resta de les velles muralles que circumdaven la ciutat en l'època romano-cristiana. La seva construcció data d'uns 20 anys posteriors a la conquesta i es va erigir com a rèplica a Santa Sofia i com una demostració que la bellesa de les formes, l'harmonia estètica, la serenitat estructural, no és patrimoni de cap civilització especialment. Allí s'alcen cara a cara, si bé la que va ser antiga rivalitat ha anat evolucionant fins a obtenir una mútua dependència arquitectònica en la qual ningú no desitja que es fragmenti com a equitativa coexistència.

No obstant això, són pocs els fidels que acudeixen per a admirar les punxegudes agulles dels minarets que semblen tocar directament el cel o la llum translúcida que emergeix dels vitralls a imatge i semblança de l'essència creadora. La Turquia suffí amb una clara influència del misticisme iranià cedeix el pas al vent material d'Occident, pel la qual cosa tant les danses amb fort component filosòfico-religiós com les seves més belles mesquites han passat a ser un dels principals atractius pels milers de turistes que visiten la ciutat.

La fe islàmica tradicional només es troba present en les mesquites dels barris perifèrics on tot just ha fet efecte la influència moderna i els petits comerços de manufactures es passen de pares a fills a través de les coordenades que regeixen la història.

És en els carrerons estrets que repton pels suaus turons de la ciutat, on encara roman activa la flama religiosa entre uns habitants l'origen dels quals es remunta als petits llogarets que vorejaven l'extraordinària megalòpolis.

La seva inclusió en la vida urbana, el pas d'un món rural i tancat a qualsevol canvi que pogués alterar la seva manera de vida va provocar la creació d'un microcosmos on la informació oral és omnipresent enfront de qualsevol altre tipus de comunicació. Són aquestes les

àrees més assotades per un atur que dificulta una adaptació a un món del qual no creuen formar part, guardians de les autèntiques essències nacionals, hereus d'aquells exèrcits de Soliman el Magnífic que van dominar el món, devots que van cada dia al petit cementiri on reposen les restes del *gran califa*, fermes estendards d'un partit islamista que tampoc no pot escapar de la lluita, no resolta, entre tradició i modernitat.

Gairebé no queda res de les antigues muralles bizantines que van sorgir per a evitar la temuda invasió otomana, només unes petites restes arqueològiques properes al passeig marítim romanen com a testimonis muts del que va ésser un dia va ser un imperi. Quelcom que qualsevol transeüent tot just repara, s'ha integrat en un paisatge de platja, juntament amb els milers de tenderetes que ofereixen tot tipus de productes, les barquetes de pescadors i les famílies nombroses que se assofellen en la zona del pícnic i atenen els jocs infantils mentre contempen un capvespre de somni.

A través de la claraboia de l'hotel, la nit s'il·lumina amb nombroses embarcacions habilitades com a macro-discoteques ambulants. Les cançons de moda que ballen aquells grups de joves són les mateixes que en qualsevol lloc del nostre món globalitzat, només de tant en tant sorgeix alguna melodia autòctona adaptada al ritme més modern i rabiosament (o potser desesperadament) actual. Són que ens parlen d'un món distant, però que té pressa per semblar proper en el si d'una ciutat que intenta persistir a la més que probable decadència.

ARTESA DE LLEIDA A L'ANY 1905, ARA FA CENT ANYS (III)

Josep Gallart

El segon d'aquests documents és una crònica de la festa, escrita en castellà pel rector de la parròquia d'Artesa de Lleida, mossèn Josep Franch Mora i publicada al *Boletín Oficial Eclesiástico* (número 26, 1905). En ella s'explica la festa amb tot detall, de forma que tenim una versió ampliada de l'anterior. El text d'aquesta crònica és el següent:

Crónica Diocesana

Otra fiesta al Sagrado Corazón de Jesús

Artesa de Lérida 2 de Noviembre de 1905

Muylltre. Sr. Vicario Capitular: Con la satisfacción que es de suponer, tomo la pluma para participar a V. S. las fiestas con que hemos celebrado en esta parroquia la adquisición de una hermosa Imagen del Corazón Sagrado y la bendición de un nuevo altar destinado á dicha Imagen. Tres días antes del domingo, 22, del pasado mes, el Doctor Cortecans con el ardoroso celo y cualidades excepcionales que ha recibido de Dios, supo de tal modo caldear los corazones de este vecindario, que el éxito asombroso de la fiesta del domingo, fué cosa prevista y anunciada, Tres confesores estuvimos desde las 4 de la mañana de dicho día trabajando de firme, además de lo que se había hecho en los días anteriores, para disponer a los fieles para sentarse a la Sagrada Mesa; y así en la Comunión general, pudimos reunir unos centenares de personas, sobresaliendo por su número los hombres. La llegada, a las 8, de la banda de música de Lérida y su pasacalle por el pueblo, fueron la señal de fiesta; y se cubrieron y adornaron las casas con lo mejor de ellas, y se limpiaron las calles como en plena fiesta mayor. A la entrada del pueblo se había levantado un gracioso arco con expresiva dedicatoria, y por las calles abundaban esbeltos altares muy bien adornados. A las 9 las campanas reunieron al pueblo para ir a recibir la divina Imagen; y en dos hileras interminables, con las dignas autoridades a la cabeza, cantando dos coros de jóvenes y niños con música el Sto. Rosario, nos encaminamos a la Ermita de S. Ramón en donde

estaba la Imagen. Después de bendecida, el Dr. Cortecans hizo la presentación como el solo sabe hacerlo, y con vivas al Sagrado Corazón y tocando la música la marcha real; empezamos la procesión, entonando los Sacerdotes el Te-Deum. Si digo que la procesión fue larga, lucida e imponente, pasando por todas las calles, si pretendo juntar la emoción los vivas continuados y las lágrimas de consuelo que se derramaban, si quiero en una palabra describir lo que fue la procesión del domingo en Artesa de Lérida, temo caer en lo obligado y ritual en esta clase de descripciones. No sé lo que se ha hecho en otras partes con este motivo, pero si que sé, como lo saben todos los asistentes, que la procesión fue sencillamente lo que no se hace más que una vez en la vida de un pueblo, y que este día se señalará siempre aquí con piedra blanca. Al llegar al arco de la entrada del pueblo, una niña de 5 ó 6 años, forastera, como supe después, se puso delante de la divina Imagen, y con toda la gracia de sus pocos años, recitó una poesía alusiva a la fiesta, que hizo enardecer el entusiasmo, como pocas veces he visto; nadie contaba con este número de la fiesta. Al llegar á la Iglesia, y bendecido el nuevo altar, comenzó la Santa Misa con exposición, predicando el citado Dr. Cortecans el último de sus sermones, complemento y epílogo de los anteriores. En los primeros días expuso los fundamentos teológicos de la devoción al Sagrado Corazón de Jesús y explicó con gran copia de relatos lo que era el Apostolado de la Oración; hoy, con el tema «Ego ero merces tua magna numis» disertó sobre el premio prometido a los devotos de esta devoción con una elocuencia tan levantada, que, dudo, pueda ser superado por ningún otro. El Sagrado Corazón se lo recompensará.

Por la tarde tuvo lugar el típico encant para sufragar los gastos, que fué presidido por el magnífico Ayuntamiento y amenizado

por la música citada. Al final, di las gracias a la apiñada concurrencia y con vivas al C. de Jesús, dimos por acabada una fiesta tan cristiana, que dejará hondas impresio-

nes en todos. El altar es obra del Sr. Borrás y la decoración, del Sr. Roméu, de Lérida; merecen plácemes.

De V. S. addictissimus in Dño.

(Continuarà)

La processó del Sagrat Cor al carrer de la Bassa (Foto: Josep Massot, 1905)

La processó del Sagrat Cor al carrer de Castelldans (Foto: Josep Massot, 1905)

APUNTS SOBRE LA HISTÒRIA DE LES ESCOLES (V)

Josep Gallart

També el diari de tendència liberal *El País*, del dimarts 1 de febrer, es feia ressò de l'acte que es preparava al nostre poble, i també el *Diario de Lérida* donava compte de l'esdeveniment en unes breus notes.

L'acte de col·locació de la primera pedra es va iniciar a les 11 del matí, amb l'arribada de les personalitats que tenien confirmada la seva presència. Per les cròniques de la premsa sabem que hi van assistir el Governador civil, el senador Joan Moles Ormella, Alfred Pereña, en representació de la Mancomunitat de Catalunya, el bisbe de Lleida Josep Miralles Sbert, el director de l'Escola Normal, Felip Solé Olivé, l'inspector de Primera Ensenyança, Joan Llanera Lluna, que venia en representació del rector de la Universitat de Barcelona, el diputat provincial, Manuel Florensa. Reproduïm íntegrament l'extensa i detallada crònica d'aquest acte, publicada en l'edició del diari lleidatà *El Ideal* del diumenge 6 de febrer, un escrit destacable per l'entusiasme i vehemència del cronista en explicar la festa.

La Festa del dijous a Artesa de Lleida

La Festa pera la col·locació de la primera pedra de un edifici escolar a Artesa de Lleida, havia causat gran espectació. Els preparatius demostraven que l'acte revestiria gran importància i així fou, emperò molta més n'hauria tingut si el temps no s'hi hagués oposat.

Efectivament, a la matinada se posà a plourer i no parà en tot el dia, havent-hi moments que l'aigua queia en gran quantitat.

Això va treurer al acte la grandiositat que hauria tingut si el sol, font d'alegria i vida, hagués posat un digne marc a la Festa.

Aixís i tot, aquesta sobrepassà tots els càlculs, car fou grandiosa, espontània i

tingué per son millor èxit ço que no s' compra ni s' prepara ni s' obté pel sol fet de voler-ho: l'entusiasme del poble, de tot un poble satisfet i digne.

L'arribada

A les onze del matí va arribar a Artesa en automòbil el Senador Sr. Moles, el Governador Civil, el nostre amic el Conceller de la Mancomunitat Alfred Pereña, el Director de la Normal, Sr. Solé, l'Inspector de 1ª Ensenyança Sr. Llanera i el Diputat provincial Sr. Florensa. El General Governador i el bisbe hi havien arribat abans.

Bon tros abans d'entrar al poble, en la carretera s'hi veien grups d'homes que aguantant la pluja donaven forts visques an en Moles. Com més ens atànçavem més compactes eren els grups i més entusiastes els visques.

A l'entrada del poble esperaven els demás am les autoritats. Una banda de música acompanyà la comitiva. Els visques no paraven. Dones, nois, homes, tothom cridava ¡Visca en Moles! Altres saludaven amb la gorra o mocadors i darrera els arribats seguien tots mullant-se de cap a peus, car, a pesar d'estar els carrers arreglats de nou la pluja era tant persistent i penetrant que omplí el pis de fang i aigua.

L'acte

S'anà a la col·locació de la primera pedra; el Bisbe la beneí, empró l'aigua queia aleshores tant furienta que se sospegué la col·locació del pergami firmat pels convidats.

Aquest era obra del artista lleidatà senyor Mercè.

S'esperà que acabés el ruixat entrant els convidats a un taller de carros, d'allí mateix.

Continuarà...

TELÈFONS I HORARIS D'INTERÈS

Ajuntament	973 167162	V3 Hospital Veterinari	639367888
Assistent social: dimecres alterns	973 167315	Adreça electrònica: lafemosa@artesa-de-	
Correus: dilluns a divendres, 8-10 h, dissabte 8-9 h		lleida.xctl.net	
Farmàcia	973 167204	Metge	973 167291
Biblioteca: dimarts i dijous de 6 a 8 de la tarda		Metge urgències: Dies feiners: 15 h – 8 h i els	
La Femosa	973 167874	festius tot el dia	973 142029 / 973 142033
Veterinari de la Protectora Local:		Museu	Hores convingudes (Ajuntament)
Jaume Armengol	626869616	Taxi	973 167325

Horari dels autobusos que paren a Artesa				
LLEIDA a ARTESA			ARTESA a LLEIDA	
De dilluns a divendres				
11 h		Matí	7 h 10 min	
12 h			8 h	Cogul
13 h 15 min	Albagés - Cogul			8 h 20 min ESO
			9 h 40 min	
			12 h 10 min	
3 h	Durant el curs	Tarda	3 h 30 min	
4 h	Durant el curs		4 h 15 min	Cogul
5h 20 min	Puigverd		4 h 30 min	
6 h 30 min			5h 45 min	Puigverd
7 h 30 min	Albagés - Cogul			
8 h 30 min				
dissabte				
11 h		Matí	8 h 10 min	
12 h			9 h 45 min	
13 h 15 min			12 h 10 min	
7 h 30 min		Tarda	4 h 30 min	

SOLUCIONS ALS ENTRETENIMENTS

3	6	9	5	1	7	8	2	4
5	7	8	4	3	2	9	1	6
2	1	4	6	9	8	7	3	5
8	2	1	9	4	6	3	5	7
4	3	6	8	7	5	1	9	2
9	5	7	3	2	1	4	6	8
1	8	3	2	6	4	5	7	9
7	4	2	1	5	9	6	8	3
6	9	5	7	8	3	2	4	1

Sol·lucio al problema d'escacs:
 1. Ta6+, bxa6; 2. b6+, Ra8; 3. b7+,
 Ra7; 4. b8=D++

Edita l'Agrupació Cultural
La Femosa,
carrer dels Gallart, 7
25150. Artesa de Lleida
Tl. 973167874

Aquesta publicació local
rep el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

INSTITUT
D'ESTUDIS
ILERDENCs

Fundació Pública de la Diputació de Lleida

Ajuntament
d'Artesa de Lleida

